

[Hanne Reintoft.]

bare noget med aflønning. Klimaændringen skulle i øvrigt også gerne sigte på de værnepligtiges velfærd.

Når man gennemlæser det foreliggende materiale og ser de vanskeligheder, der er allerede på undersøgelsestidspunktet ved at oprette de sociale skævheder, så må den størst mulige nedsættelse af tjenestetiden være det, der står tilbage som en virkelig effektiv løsning. En reform, der ikke gennemføres til bunds med hensyn til både daglige vilkår og ansættelses- og lønforhold, kan komme til at se ud, som om man bare yder en vis compensation, fordi man tvinger en gruppe unge til at affinde sig med den behandling, samfundet tvinger dem til. Betænkningen afslører jo også lige ud, at kun et fåtal af de unge har lyst til at aftjene værnepligten. Jeg ved ikke, om dette skal være begyndelsen til et nyt forsvarsforlig, eller hvad tanken er, men i så fald havde det i hvert fald været mere hensigtsmæssigt, om man var kommet med forslag til en beslutning om at afkorte tjenestetiden.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sogaard):

Jeg skal for mit vedkommende starte med at takke for den velvilje, som i hvert fald en del af ordførerne har givet udtryk for over for det forslag til beslutning, vi har fremsat. Jeg kan jo ikke ligefrem dele den væsentligste part af denne velvilje ud til ministeren; jeg forstår, at ministeren er velvillig over for de betænkninger, der foreligger, men har svært ved at finde mulighed for at gennemføre i hvert fald en del af de tanker, vi vil gå ind på.

Vi har jo i folketinget i de seneste år beskæftiget os en del med klima- og arbejdsforholdene under værnepligtsudøvelsen. Det såkaldte klimaudvalg, som nedsattes under den tidligere forsvarsminister, har gennem sine betænkninger fremført en række synspunkter, som placerer forsvaret bedre i overensstemmelse med samfundsudviklingen. En del af disse synspunkter er jo allerede gennemført eller er ved at blive indarbejdet; det gælder morgentegnsordningen, civilpåkædningen og den ny talsmandsordning. Vi har her i tinget modtaget disse foreslåede forbedringer for de værnepligtige i en positiv ånd og har for talsmandsordningens vedkommende også gennemført de

nødvendige lovforanstaltninger med stort set alle partiers støtte.

Den almindelige politiske opbakning har vel først og fremmest været begrundet i hensynet til de værnepligtiges forhold, men vel også i erkendelsen af, at forbedrede forhold positivt kunne påvirke effektiviteten i forsvaret. Vi ønsker fra vor side at fortsætte denne linje og har derfor med baggrund i den sidste delbetænkning fra klimaudvalget om de værnepligtiges økonomiske og sociale forhold nu fremsat det foreliggende forslag til beslutning, hvor vi opfordrer regeringen til at træffe foranstaltninger til en forbedret aflønningsordning for de indkaldte værnepligtige.

Nu er der naturligvis op igennem årene skabt forbedringer på forskellig vis for de indkaldte, men det har først og fremmest været indirekte forbedringer i form af naturlidelser, hvorimod selve aflønningssystemet jo ikke har undergået principielle ændringer ud over en tilstræbt ajourføring i forhold til prisstigningerne. Den almindelige velstandsudvikling, som samfundet har gennemlevet de seneste år, kan vel ikke ligefrem siges at have smittet af på denne gruppe af unge, og det er vel derfor helt naturligt, at disse unge, når de sammenligner deres forhold med andre, ofte kommer til et særdeles magert resultat. De lønninger, der oppebæres af de værnepligtige, kan næppe betragtes som andet end lomme penge til småfornödenheder som tobak, vaskemidler, biograf, kaffe osv. De strækker sig fra 6 kr. pr. dag for menige til 14 kr. pr. dag for værnepligtige befalingsmænd. Herudover kommer så nogle mindre beløb, hjemsendelsespenge og ydelser for særlige tjenester. Men uligheden mellem de indkaldte og dem, der kan fortsætte deres civile tilværelse uden afbrydelse, er jo en af de ting, der falder stærkest i øjnene. Her er forskellen mellem den kvindelige og den mandlige del af ungdommen særdeles åbenbar. Men uligheden findes jo også mellem de unge mænd, der indkaldes, og de ca. 30 pct., som slipper herfor, og det har vel ofte på sessionerne givet sig de mærkværdigste udslag. Alt i alt sammenlagt slipper jo ca. 65 pct. af de unge i dag for indkaldelse.

Også blandt de indkaldte er der store forskelle i økonomisk henseende. Det er der naturligvis også i det civile liv, men for-